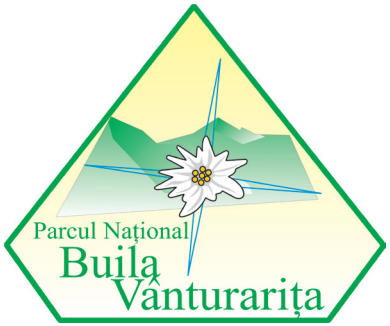
descoperă

Parcul Național Buila - Vânturarița

Album foto

Parcul Național Buila-Vânturarița
-2007-

© Asociația Kogayon, 2007

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Asociației Kogayon. Orice reproducere parțială sau totală a prezentei ediții, fără acordul Asociației Kogayon este interzisă.

Această lucrare a fost elaborată de către un colectiv de autori din cadrul Asociației Kogayon pe baza cercetărilor proprii precum şi a numeroaselor cunoştințe şi informații despre Masivul Buila-Vânturarița, acumulate în perioada 2003 - 2007, de-a lungul proiectelor, studiilor şi cercetărilor desfăşurate pentru înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița şi apoi din cele decurse prin implicarea în administrarea acestuia.

Realizarea acestui album a fost posibilă grație suportului financiar acordat prin proiectul implementat de **Asociația Kogayon** - "*Monitorizarea unor specii protejate reprezentative pentru Parcul Național Buila-Vânturarița*", finanțat de **Administrația Fondului pentru Mediu** şi cofinanțat de **R.N.P. Romsilva**.

Acest album se distribuie gratuit

ASOCIAȚIA KOGAYON
247115 Costeşti, nr. 343, Jud. Vâlcea
Tel: 0723/071.648
E-mail: office@kogayon.ro
www.kogayon.ro

Odată cu înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița în 2004, prietenii din Asociația Kogayon şi-au văzut realizat un vis la care puțini îndrăzneau să gândească la început de drum. Al doisprezecelea parc național al țării şi cel mai mic dintre acestea se năştea din acest vis, dar adevărata muncă acum începea, noul născut ne cerea să avem grijă în continuare de el. Şi aşa am făcut: ne-am pus pe treabă. Ne-am dat seama că o dorință de a proteja un munte drag a luat o turnură foarte serioasă şi că numai muncind şi mai mult ca până acum vom reuşi să facem față. Fiecare şi-a adus aportul la ceea ce înseamnă gospodărirea unui parc: scriere şi implementare proiecte, cercetare (în teren, laboratoare şi biblioteci), promovare, monitorizare, lucru cu oamenii din comunitățile locale şi implicarea activă în viața comunităților, dezbateri, întâlniri, seminarii, educație ecologică şi instruirea tinerilor pentru natură, igienizări, cartografiere, marcare trasee turistice, reparații, amenajări şi întreținere infrastructură turistică. Toate acestea s-au realizat lucrând în cadrul parcului, sau în alt colț de țară, în teren sau în birou şi nu ar fi putut fi posibile fără prietenia acestor oameni, fără dragostea lor față de acest munte şi fără dorința lor de a se implica activ în proiecte în care cred. Acest album a fost realizat folosindu-se fotografiile realizate de către membrii Asociației Kogayon în perioada 2004-2007, în cadrul acțiunilor şi proiectelor desfăşurate pe teritoriul parcului.

Autorii fotografiilor (pag.): Ema Cojocaru (25), Vlad Dincă (79),
Costin Dudescu (32), Mădălin Focşa (21,24), Adi Glăvan (41), Monica Huidu (69),
Sabin Iacob (50), Nicoleta Marin (72), Adrian Rădulescu (42,44,51,54,66),
Dochiana Stoican (26-28, 39, 40, 43, 61, 62, 65), Florin Stoican (20, 22, 23, 29, 30, 31, 34-38, 45-49, 52, 53, 56, 58-60, 63, 64, 67, 68, 70, 71, 73-78, 80),
Dan Tăuțan (55,57), Raluca Voinea (33).

Drd. Florin Stoican
Preşedinte Asociația Kogayon

Introducere

Parcul Național Buila-Vânturarița, viitor sit al Rețelei Ecologice Europene Natura 2000, a fost înființat prin HG 2151/2004. Este cel mai mic parc național din România, cu o suprafață de 4186 ha, fiind situat în Județul Vâlcea, pe teritoriul localităților Costeşti, Bărbăteşti şi Băile Olăneşti.

Masivul prezintă caracteristicile specifice reliefului carstic, cu numeroase forme exocarstice şi endocarstice. Datorită caracterului de insularitate şi accesibilității dificile, în masiv s-au păstrat nealterate numeroase elemente ale patrimoniului natural.

Un element de atracție şi valoare suplimentar al parcului îl constituie existența în perimetrul acestuia sau în imediata apropiere a numeroase obiective cultural-istorice: mănăstirile Arnota, Bistrița, Horezu, Frăsinei, schiturile Pătrunsa, Pahomie, Iezer, Bradu, Jgheaburi, bisericile fostelor schituri 44 Izvoare, Păpuşa, Peri, bisericile rupestre din Peştera Liliecilor, bisericile din localitățile din zonă, precum şi tradițiile, obiceiurile şi arhitectura tradițională din satele de la poalele muntelui.

Administrația parcului a fost constituită în februarie 2006, fiind asigurată de către RNP Romsilva, în baza contractului semnat cu Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile (nr. 102710/22.11.2005), în parteneriat cu Asociația Kogayon, organizație neguvernamentală din Costeşti-Vâlcea, conform unui protocol de colaborare.

Personalul Admnistrației Parcului Național Buila-Vânturarița, conform posturilor prevăzute în HG 2151/2004 este următorul: director, responsabil relații cu comunitățile, educație ecologică şi turism, biolog, specialist IT, economist, şef pază şi 4 rangeri.

Localizare geografică

Masivul Buila-Vânturarița este situat în partea central-nordică a Județului Vâlcea şi face parte din Munții Căpățânii. Masivul iese în evidență față de lanțul principal al acestora, atât prin dispunere cât şi prin constituție şi relief. Creasta principală a Munților Căpățânii, constituită preponde-rent din şisturi cristaline are o dispunere est-vest, cu creste secundare înspre nord şi sud. Excepție fac două masive calcaroase, ale căror creste principale sunt dispuse pe direcția SV-NE: Masivul Târnovu în nord-vest şi Masivul Buila-Vânturarița în sud-est.

Masivul Buila-Vânturarița se întinde de la vest de Cheile Bistriței şi până la est de Cheile Olăneştilor (Folea). Legătura cu Munții

Căpățânii este făcută prin Plaiul Netedu (interfluviul dintre râurile Bistrița şi Costeşti), Plaiul Lespezi (interfluviul dintre râurile Costeşti şi Cheia) şi Plaiul Hădărău (interfluviul dintre râurile Cheia şi Olăneşti).
Creasta Buila-Vânturarița are o extindere spațială de tip liniar, cu o lungime de circa 14 km şi o lățime cuprinsă între 0,5 şi 2,5 m km (extinderea calcarelor jurasice).
Altitudinea absolută este în Vârful Vânturarița Mare (1885 m), iar cea minimă la ieşirea Bistriței din chei (550 m). Principalele vârfuri ale masivului sunt, de la sud-vest spre nord-est, următoarele: Arnota (1183,7 m), Muntele Cacova (1525,1 m), Muntele Piatra (1643 m), Muntele Albu (1658,9 m), Buila (1848,6 m), Ştevioara (1847 m), Vânturarița Mare (1885,2 m), Vioreanu (1866 m), Vânturarița Mică (1655 m), Stogu (981 m).

Puncte de intrare/acces

Parcul Național Buila-Vânturarița are 6 puncte de intrare:
► 3 în Comuna Costeşti, unul pe Valea Bistrița şi două pe Valea Costeşti: Bistrița, Pietreni-Prislop şi Pietreni-Valea Morii;
► unul în Comuna Bărbăteşti pe Valea Otăsăului;
► unul în Satul Cheia pe Valea Cheia;
► unul în Oraşul Băile Olăneşti pe Valea Olăneşti.
Accesul se poate face fie pe drumul național 67 Rm. Vâlcea - Târgu Jiu, fie pe drumul județean Rm. Vâlcea - Băile Olăneşti.
Alegând prima variantă se poate ajunge în masiv astfel:
► 30 Km până în Bărbăteşti (sat Bârzeşti), apoi înspre nord pe Valea Otăsăului, 5 km pe drum asfaltat, încă 3 km pe drum forestier, până la capătul drumului, de unde pe potecă, într-o oră, se ajunge la Schitul Pătrunsa;
► 38 km până la Costeşti, apoi înspre nord, se poate ajunge fie în Satul Bistrița (7 km pe drum asfaltat), fie în Satul Pietreni (5 km drum asfaltat şi 2 km drum pietruit).
Alegând şoseaua spre Băile Olăneşti, după 15 km se pot alege două variante:
► pe Valea Olăneşti, 6 km până în stațiune şi 14 km pe drum forestier până în Cheile Olăneşti, trecând pe la cantonul silvic Mânzu (7 km);
► pe Valea Cheia, 7 km până în Valea Cheii pe şosea asfaltată, apoi pe drum forestier. După ce se trece de Schitul Iezer (3 km), se poate ajunge fie la Schitul Pahomie (8 km), fie la cantonul silvic Cheia (9 km).

Geologia

Din punct de vedere tectonic zona studiată face parte din orogenul carpatic. Masivul Buila-Vânturarița face parte din Pânza Getică,

unitate a Dacidelor Mediane din Carpații Meridionali, puse în loc în Senonian, în cadrul tectogenezei laramice. Pânza Getică este alcătuită din formațiuni cristalofiliene prealpine şi dintr-o cuvertură sedimentară în cadrul căreia cele mai vechi depozite sunt de vârstă Carbonifer superior. Datorită eroziunii, depozite sedimentare ale Pânzei Getice se întâlnesc doar în câteva arii, dintre care cele mai importante sunt Braşov-Dâmbovicioara, Buila-Vânturarița, Hațeg şi Reşița-Moldova Nouă. Aceste depozite sedimentare au fost supuse proceselor tectonogenetice în două faze.

În zona Masivului Buila-Vânturarița se găseşte o succesiune de depozite metamorfice şi sedimentare care poate fi urmărită în întregime pe deschiderile oferite de văile celor patru râuri care traversează bara calcaroasă, săpând în aceasta câte un sector de chei.

Formațiunile cristaline. În Masivul Buila-Vânturarița rocile metamorfice aflorează pe versanții nord-vestici, pe văile râurior Bistrița, Costeşti, Cheia, şi Olăneşti, cât şi în zona de creastă, unde ies la zi de sub depozitele sedimentare erodate (Curmătura Builei). Evoluția metamorfică a unităților gnaisice din Pânza Getică se înscrie în intervalul de timp al ciclului Varisc (300-350 M.a.). Evoluția metamorfitelor din Carpații Meridionali are în prezent repere mai clare, subliniind caracterul polistadial şi o evoluție distinctă a unităților Getic-Supragetic vs. Danubian, într-o succesiune de evenimente de la subducție la obducție şi o inversiune tectonică în Cretacicul mediu şi superior.

Rocile metamorfice din domeniul Getic-Supragetic pot fi divizate în două tipuri principale de litologii: un tip dominat de calcare cristaline, amfibolite, micaşisturi, paragneisse, cuarțite, din care lipsesc migmatitele, reprezentând metalitofaciesul de Negoi, iar cel de-al doilea este relativ sărac în roci carbonatice şi amfibolitice, fiind dominat de gneisse şi migmatite, reprezentând metalitofaciesul de Sebeş-Lotru, în cadrul acestuia din urmă încadrându-se şi formațiunile cristaline din Masivul Buila-Vânturarița.

Formațiunile sedimentare.

După desăvârşirea ciclului baikalian care a generat şisturi cristaline epimetamorfice, domeniul getic a evoluat ca arie exondată supusă denudării. A devenit arie de acumulare în neo-Carbonifer, când s-au acumulat depozite predominant continentale. În ciclul alpin procesul de sedimentare începe după faza de exondare care a durat şi în timpul Triasicului. În Jurasic se conturează o serie de zone depresionare printre care şi Buila-Vânturarița. Domeniul getic este din nou exondat după tectogeneza mezocretacică. După acest moment, are loc o transgresiune la nivelul

Cenomanianului dar formațiunile sedimentare sunt, în cea mai mare parte, îndepărtate prin eroziune.

În zona Masivului Buila-Vânturarița, succesiunea sedimentară cuprinde depozite Jurasic superioare şi Cretacic inferioare:

► Bajocian-Barhonian inferior: gresii grosiere şi calcare masive, spatice, coraligene;

► Bathonian superior-Callovian inferior: gresii calcaroase şi calcare limonitice cu pete verzui şi roşii, cu elemente de micaşisturi;

► Callovian mediu-superior: gresii şistoase, calcaroase, gălbui-roşcate, calcare microconglomerate şi gălbui micacce;

► Oxfordian: şisturi marnoase, marnocalcare, calcare roşii cu jaspuri.

► Kimmeridgian inferior: calcare fine roşii, stratificate;

► Kimmeridgian superior-Tithonian: 250-300 m calcare recifale masive;

► Tithonian superior-Berriasian: lipseşte;

► Valanginian: oosparite, pelsparite, intrapelsparite, care trec lateral şi succesiv la biomicrite;

► Hauterivian: lipseşte;

► Baremian-Apțian: facies urgonian ce se dispune transgresiv şi discordant peste formațiunile neoconiene.

Formațiunile cretacice reprezintă o serie detritică foarte bine dezvoltată (maxim 10.000 m, cu grosimi ce cresc dinspre sud-vest spre nord-est):

► Albian-Vraconian inferior: orizontul inferior de gresii şi conglomerate;

► Vraconian-Turonian-Coniacian: orizontul inferior marno-argilos cu alternanțe de argile şi marne, uneori gresii subțiri;

► Santonian-Campanian inferior: orizontul superior de gresii şi conglomerate;

► Campaniansuperior-Maastrichtian:orizontul superior marno-argilos.

Geomorfologia

Spre deosebire de Munții Căpățânii din care face parte, Masivul Buila-Vânturarița prezintă caractere aparte, specifice cres-telor calcaroase liniare şi insulare.

Culmea principală are o lungime de circa 14 km, având însă caracter unitar doar între Cheile Costeşti şi Cheile Cheia, cu o mică întrerupere în zona Curmătura Builei (aici cuvertura sedimentară a fost erodată până la depozitele metamorfice), în rest fiind fragmentată de către râurile care au săpat chei (de la vest la est: Bistrița, Costeşti, Cheia şi Olăneşti), care separă două masive: Arnota (sud-vest) şi Stogu (nord-est), care au o înfățişare diferită de aceea a culmii principale. Creasta are aspect accidentat, doar pe zone restrânse având platouri netezite (Cacova,

Albu), trăsătura dominantă fiind cea de culme în trepte, dominată de vârfuri rotunjite (Piatra) sau ascuțite (Vânturarița).
Sectorul nordic al culmii principale are aspectul unei creste ascuțite şi zimțate, chiar dacă înălțimea descreşte treptat. Eroziunea şi dezagregarea au detaşat martori de eroziune reziduali cu formă de turnuri sau ace, unii de dimensiuni mari (35m), în special pe versantul vestic al masivului. Culmile secundare sunt în general scurte (sub 1 km) şi cad în trepte accentuate spre est. Doar în Muntele Cacova apar culmi netede, iar sectoarele de culmi rotunjite din Munții Cacova şi Piatra.
Din punct de vedere altimetric, cota maximă este situată la 1885 m (Vârful Vânturarița Mare), iar cea minimă la 550 m (ieşirea Bistriței din chei). Mersul curbelor şi repartiția hipsometriei în cadrul masivului se prezintă alungit-concentric. Astfel, altitudinile de peste 1800 m ocupă două areale mici în partea centrală a Masivului, în jurul vârfurilor Buila şi Vânturarița, însumând doar 1,4% din suprafață. Între 1400 şi 1800 m se situează întreaga parte centrală a masivului şi insular, Muntele Stogu, totalizând 14,5% din suprafață. Cea mai mare extindere o ocupă intervalul 1000 - 1400 m, fiind prezent atât în Muntele Arnota şi Muntele Cacova, cât şi în lungul întregii borduri estice din partea centrală şi nordică a masivului. Acest interval altitudinal însumează 56,6% din suprafață.
Partea aflată sub 1000 m ocupă 27,3% şi este extinsă mai ales în sudul Muntelui Arnota şi în lungul văilor Bistrița, Costeşti şi Cheia.
Calculele densității fragmentării arată că 38,7% din suprafața masivului are valori de peste 4 km/kmp . Valoarea cea mai mare ajunge la 5,2 km/kmp şi se găseşte la est de vârful Vânturarița. Suprafețe cu valori de 3-4 km/kmp reprezintă 27% din suprafață. Valoarea medie a densității fragmentării este de 3,5 km/kmp. Valorile mai mici de 2 km/kmp reprezintă 20,8% din suprafața întregului masiv.
Adâncimea fragmentării reliefului atinge valoarea maximă de 820 m. Energia medie este de 518 m iar cea minimă în jur de 350 m. Pe mai mult de jumătate din suprafața masivului energia reliefului este sub 500 m.
Declivitatea reliefului influențează direct tipul şi intensitatea proceselor geomorfologice şi îşi pune puternic amprenta asupra peisajului. Valoarea declivității este foarte variată şi ajunge până la 80 - 900 în cazul abrupturilor, pe alocuri apărând chiar şi pereți cu surplombe. Cea mai mare extindere o au suprafețele cu înclinări de 40 - 600 (33%). Aceeaşi mare varietate se constată şi în cazul expunerii versanților. Suprafețele orizontale şi suborizontale, reprezintă doar 6% din întinderea masivului. Suprafețele cu expoziție estică şi sudică, ocupă 25% şi respectiv 32% din suprafață,

comparativ cu cele expuse spre vest (18%) şi nord (19%).

Hidrologia

Întreaga rețea hidrografică a Masivului Buila-Vânturarița este tributară Râului Olt, prin afluenți direcți sau indirecți de dreapta ai acestuia, cu o direcție de curs, în linii mari de la nord la sud.
Principalele râuri care curg în masiv sunt, de la sud-vest la nord-est:

► Bistrița, afluent al Oltului, care izvorăşte din Munții Căpățânii şi este formată prin unirea a două pâraie principale: Gurgui (vest), cu izvoarele în Curmătura Rodeanu şi Cuca (est), cu izvoarele în Curmătura Zănoaga. Străbate bara calcaroasă a Masivului săpând chei în extremitatea sud-vestică a acesteia, adunând apele din Munții Bulzu şi La Clae (versanții estici), prin numeroase pâraie (Pârâul Fântânii, Pârâul Bulzului) şi din Muntele Arnota (versantul vestic);

► Costeşti, afluent de stânga al Bistriței, în care se varsă la sud de Comuna Costeşti, cu izvoare tot în Munții Căpățânii (Curmătura Lespezi), care adună apele de pe versanții nord-vestici ai masivului (sectorul până la Plaiul Lespezi) (Pâraiele Şasa Voiceşti, Ghelălău, Curmăturii), versantul estic al Muntelui Arnota şi versantul sudic al Muntelui Cacova (Pârâul Sec sau Valea Morii). Râul şi-a găsit loc pe traiectul unei falii importante şi a străbătut Masivul de la nord la sud săpând chei spectaculoase;

► Otăsău, afluent de stânga al Bistriței, care îşi are obârşia în Curmătura Builei şi adună apele de pe versanții sudici ai Munților Piatra şi Albu (Valea Bulzului, Valea Pătrunsa);

► Cheia, afluent de dreapta al Olăneştiului, are izvoarele în Munții Căpățânii (zona Zmeuret Preota). Adună ape atât din zona înaltă Munților Căpățânii cât şi din Buila-Vânturarița, atât de pe versanții nord-vestici cât şi de pe cei sud-estici. Cheia sapă în calcarele dintre Stogu şi Vânturarița unele dintre cele mai sălbatice sectoare de chei din țară.

► Olăneşti, afluent de dreapta al Oltului, cu izvoare in Munții Căpățânii (Vârful Gera), care adună şi apele de pe versantul estic al Muntelui Stogu. Olăneştiul sapă şi un sector de chei, mai scurte dar foarte spectaculoase, bara de calcare prelungindu-se până în versantul estic al acestora.

La capitolul lacuri şi acumulări de apă masivul este sărac, fiind prezente doar câteva mici lacuri: cele antropice din Pietreni, generate de alunecarea stratelor pe care s-a depus halda de steril de la cariera Bistrița, două mici iazuri (toplițe) pe Cheile Bistriței şi câteva mici tăuri în dolinele din zona Muntelui Piatra, care în verile secetoase seacă aproape complet.

Apele subterane au fost foarte active, generând numeroase fenomene endocarstice, reprezentate prin peste 100 peşteri, la care se adaugă numeroase fenomene exocarstice.
Sunt prezente numeroase surse de apă de tipul izbucurilor, dintre care cel al Izvorului Frumos de lângă Schitul Pahomie este cel mai important. Altele mai mici se găsesc la nord de Curmătura Builei (La Troiță), Po-iana Scărişoara, Poiana Pătrunsa, Bistrița.Sunt prezente numeroase surse de apă de tipul izbucurilor, dintre care cel al Izvorului Frumos de lângă Schitul Pahomie este cel mai important. Altele mai mici se găsesc la nord de Curmătura Builei (La Troiță), Poiana Scărişoara, Poiana Pătrunsa, Bistrița.

Pedologia

Solurile din Masivul Buila-Vânturarița, fiind în mare parte formate pe substrat calcaros, nu prezintă o mare diversificare, fiind diferite doar din cauza tipului de asociații vegetale care s-au format pe acestea.
În ansamblu, între solurile Parcul Național Buila-Vânturarița, predominante sunt redzinele datorită configurației calcaroase a masivului.
În etajul fagului, se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajişti alpine şi de pădure, cu reacție acidă şi grade diferite de podzolizare. În etajul coniferelor, se întâlnesc soluri podzolice, brune acide şi podzolice humico feriiluviale. În crăpăturile stâncilor, se întâlneşte sol turbos pe care s-au instalat specii cu adaptări speciale - hasmofite. În lungul văilor, se întâlnesc soluri aluviale.

Speologia

Creasta calcaroasă a Masivului Buila-Vânturarița, prin dispunerea ei pe direcție SV-NE, a constituit şi constituie o barieră pentru râurile care adună apele de pe versanții sudici ai Munților Căpățânii. Râurile, nevoite să ocolească zona centrală, au reuşit să străpungă această barieră numai la cele două extremități: în partea de sud-vest râurile Bistrița şi Costeşti şi-au săpat spectaculoase chei între care este cuprins Muntele Arnota, iar în partea de nord-est, râurile Cheia şi Olăneşti au tăiat Cheile Comarnicelor (Cheile Recea sau Cheile Cheii), printre cele mai adânci şi mai sălbatice din țară, prezentând pe o lungime de peste 1 km cascade, marmite, săritori, pereți apropiați până la 2 m dar înalți de peste 300 m şi respectiv Cheile Mânzului (Cheile Olăneştilor, Cheile Folea, Valea Rea sau Cheile Râului Sec).
În afara cheilor, formele exocarstice sunt reduse ca număr, varietate şi dimensiuni, datorită morfologiei barei de calcare. Dintre acestea, ar fi de amintit câmpul de lapiezuri din Muntele Albu, cele câteva arcade naturale,

dintre care Casa de Piatră de la Pătrunsa este cea mai cunoscută, hornurile de la Curmătura Builei, abruptul nord-vestic.

Formele endocarstice sunt mult mai bine reprezentate, prin peste 100 de peşteri şi câteva avene.

Masivul Buila-Vânturarița reprezintă cel mai estic areal din Carpații Meridionali care adăposteşte faună troglobiontă. Pentru aceasta şi pentru faptul ca numărul speciilor troglobionte este destul de mare, importanța biospeologică este foarte mare.

Dintre peşterile din masiv, 10 sunt declarate arii protejate prin Legea 5/2000:

- În bazinul Bistrița: Peştera Liliecilor (Sf. Grigorie Decapolitul) şi Peştera Valea Bistrița;
- În bazinul Cheia: Peştera Caprelor, Peştera din Cheile Comarnicelor (Munteanu Murgoci), Peştera Caprelor, Peştera Pagodelor, Peştera Rac, Peştera cu Lac, Peştera cu Perle, Peştera Clopot;
- În bazinul Olăneşti: Peştera Arnăuților.

Clima

Clima este etajată pe verticală, urmând treptele de relief, cu diferențe şi chiar inversiuni de climat de la un versant la altul.

Etajul fagului este caracterizat prin precipitații cuprinse între 600 şi 900 mm/an, ajungând chiar la 1000 mm/an, o umiditate cuprinsă între 68 şi 70 % temperaturi medii anuale cuprinse între 6° şi 90° C.

Etajul molidului este caracterizat prin precipitații cuprinse între 700 şi 900 mm/an, o umiditate cuprinsă între 67 şi 70 % (scade odată cu creşterea altitudinii), şi temperaturi medii anuale cuprinse între 2° şi 50° C şi prin predominanța vânturilor cu direcție NV-SE.

Etajul subalpin este caracterizat prin precipitații mai mari de 900 mm/an, temperaturi medii anuale cuprinse între 1° şi 20° C, o perioadă lungă în care zăpada rămâne netopită şi o perioadă scurtă de vegetație a plantelor.

Influența climei mai blânde din Oltenia se răsfrânge simțitor asupra Munților Căpățânii, mai ales asupra versanților sudici. Se înregistrează o diferență destul de evidentă între climatul versanților cu expunere sud-estică şi cel al celor cu expunere nord-vestică. În cazul primilor, avem de-a face cu o climă mai blândă, cu caracte-ristici submediteraneene, datorită insolației puternice şi a înmagazinării căldurii de către calcar, la altitudini mai mari de 1000 m întâlnindu-se frecvent temperaturi mai ridicate decât în zonele mult mai coborâte altitudinal, iar vegetația dezvoltându-se mult mai rapid pe aceşti versanți. În schimb, pe versanții cu expunere nord-vestică şi pe văile adânci, temperaturile sunt mult mai scăzute,

zăpada persistă până târziu în vară, iar speciile de climă mai rece urcă până la nivelul crestei, înregistrându-se frecvent inversiuni ale etajelor de vegetație. Precipitațiile anuale medii ating 1200 mm la o altitudine de circa 1400 m. În zona de munte, numărul zilelor ploioase este de 150 - 160 pe an. În zonele aflate la peste 1500 m primele zăpezi cad pe la sfârşitul lui octombrie şi se topesc în luna mai. Uneori, petice de zăpadă zăbovesc în văi până spre mijlocul verii.

Habitatele

Pe teritoriul parcului există o mare varietate a tipurilor de habitate. Astfel, au fost identificate 23 tipuri de habitate, din care 17 tipuri au corespondență la nivel european, unele dintre acestea fiind habitate prioritare: tufărişuri scunde alpine şi boreale, tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium* (habitat prioritar), comunități rupicole calcifile sau pajişti bazifile din *Alysso-Sedion albi* (habitat prioritar), pajişti calcifile alpine şi subalpine, pajişti montane de *Nardus* bogate în specii, pe substraturi silicioase (habitat prioritar), pajişti cu *Monilinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Monilinion caerulae*), comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan şi alpin, pajişti aluviale din *Cnidion dubii*, pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis*, *Sangiusorba officinalis*), fânețe montane, grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*), versanți stâncoşi cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase, peşteri închise accesului public, păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*), păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*).

Flora

Diversitatea floristică şi faunistică a ecosistemelor din cadrul parcului este foarte mare, datorită unui complex de factori, printre care se numără:

- ► relieful muntos care a favorizat menținerea vegetației naturale, aceasta nefiind înlocuită de culturile agricole datorită reliefului accidentat al crestei calcaroase;
- ► frecvența mare a calcarelor la zi, marcată în relief prin sectoare de chei şi mici masive izolate cu versanți abrupți, hornuri, fisuri, brâne, văi seci, grohotişuri care adăpostesc o floră deosebit de interesantă;
- ► climatul relativ blând, cu influențe submediteraneene, care a favorizat răspândirea unor specii relativ termofile;

► în cadrul reliefului muntos există o diversitate mare a tipurilor de habitat.

Acest complex de factori, corelat cu poziția față de centrele genetice şi căile de migrație a florei şi a faunei, a determinat existența unor elemente foarte diferite: eurasiatice, europene şi central-europene, alpino-carpatice, submediteraneene, carpato-balcanice ca şi o serie de specii endemice sau subendemice.

Elementele predominante sunt, în general, cele eurasiatice (22,6%) care, împreună cu cele europene (13,2%) şi europene centrale (11,2%), cuprind jumătate din totalul speciilor. Urmează cele circumpolare 9,6%; balcanice-dacice 8,3%; alpine 8,1%; alpine centrale 6,8%; endemice 6,8%; continentale 4,9%; mediteraneene 4,9%; ubiciste 3,6%.

Masivul Buila-Vânturarița prezintă etajare pe verticală a florei conform cu dispunerea treptelor altitudinale şi climatice, cu caracteristici specifice fiecărui etaj.

Etajele de vegetație sunt : etajul nemo-ral (al pădurilor de foioase) cu subetajul făgetelor şi subetajul pădurilor de fag cu răşinoase, etajul boreal (al molidişurilor) şi etajul subalpin.

În Masivul Buila-Vânturarița vegetează :

► specii periclitate - specii în pericol de stingere, a căror supraviețuire este improbabilă dacă factorii cauzali continuă să acționeze sau ale căror populații au fost sărăcite până la nivelul critic (ex. *Leontopodium alpinum* - floarea de colț);

► specii vulnerabile - specii care au populații în descreştere din cauza supraexploatării şi a distrugerii extensive a habitatelor sau a altor tulburări de mediu (ex. *Trollius europaeus* - bulbuc de munte, *Dianthus spiculifolius* - garofița de stâncă, *Daphne mezereum* - tulichina pitică, *Daphne blagayana* - iedera albă);

► specii rare - specii cu populații mondiale mici, care se află sub risc ca urmare a arealului lor restrictiv (*Viola alpina* - toporaş de stâncă, *Taxus baccata* - tisă, *Lilium jankae* - crin de munte, *Lilium martagon* - crin de pădure, *Centaurea atropurpurea* - pesmă, *Pinus mugo* - jneapăn);

► specii neamenințate.

O altă categorie de specii sunt cele endemice: *Centaurea pinnafida*, *Dianthus spiculifolius*, *Juniperus sabina*.

În parc există 28 de specii de orhidee (ex. *Epipactis helleborine, E. atrorubens, Gymnadenia conopsea, Orchis mascula, Platanthera bifolia etc.)* Plante menționate în Lista Roşie a Plantelor: *Taxus baccata, Pinus sylvestris, Trollius europaeus, Juniperus sabina, Dianthus spiculifolius, Daphne blagayana, Gentiana lutea*.

Fauna

Ca şi în cazul florei, fauna se bucură de o mare diversitate. Multe dintre speciile întâlnite aici sunt protejate prin convenții internaționale ratificate şi de România (Convenția de la Berna, Convenția de la Bonn, Convenția CITES, Directivele Habitate şi Păsări ale Uniunii Europene).

Dintre nevertebrate, în Masivul Buila-Vânturarița se întâlnesc insecte (efemeroptere - *Bactis sp., Rhithrogena sp.,* plecoptere - *Isoperla sp., Chloroperla sp., Nemoura sp.,* trichoptere - *Rhyncophila sp.,* coleoptere - *Carabus violaceus, Carabus intricatus, Carabus monilis, Carabus coriaceus, Abax parallepipedus, Rosalia alpina, Lucanus cervus,* lepidopere - *Vanessa jo, V. atalanta, Lycaena dispar*, moluşte - *Helix pomatia, Cepaea sp.*.

Vertebratele sunt şi ele bine reprezentate:

► Peşti: păstrăv (*Salmo trutta fario*), lipan (*Thymalus thymalus*), moioagă (*Barbus meridionalis*), zglăvoc (*Cottus gobio*);

► Amfibieni: salamandră (*Salamandra salamandra*), triton (*Triturus alpestris, Triturus vulgaris*), buhaiul de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*), broasca roşie de munte (*Rana temporaria*), broasca râioasă brună (*Bufo bufo*).

► Reptile: guşterul (*Lacerta viridis*), şopârla de ziduri (*Podarcis muralis*), şarpele de alun (*Coronella austriaca*), vipera (*Vipera berus*).

► Păsări: gaia roşie (*Milvus milvus*), şerpar (*Circaetus gallicus*), acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), vânturelul de seară (*Falco vespertinus*), caprimulgul (*Caprimulgus europaeus*), presura de munte (*Emberiza cia*), pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*), pietrar rasăritean (*Oenanthe isabellina*), ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*), ciocănitoare de stejar (*Dendrocopus medius*), buha (*Bubo bubo*), codubatura (*Motacilla alba*), cocoşul de munte (*Tetrao urogallus*), fluturaşul de stâncă (*Tichodroma muraria*);

► Mamifere: urs (*Ursus arctos*), râs (*Lynx lynx*), lup (*Canis lupus*), capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), jder de pădure (*Martes martes*), jder de piatră (*Martes foina*), bursuc (*Meles meles*), cerb (*Cervus elaphus*), căprior (*Capreolus capreolus*), liliac mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*), liliac mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*), liliac comun (*Myotis myotis*), liliac comun mic (*Myotis blythi*), liliac de iaz (*Myotis dasycneme*), liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*), liliac căramiziu (*Myotis emarginatus*), liliac cârn (*Barbastella barbastellus*), liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*).

Comunitățile locale

La poalele Masivului Buila-Vânturarița sunt câteva localități străvechi: Oraşul Horezu, Comuna Costeşti (satele Costeşti, Bistrița, Pietreni şi Văratici), Comuna Bărbăteşti (satele Bărbăteşti, Bodeşti, Negruleşti şi Bârzeşti), Comuna Stoeneşti, Comuna Păuşeşti, Oraşul Băile Olăneşti (satele Cheia, Tisa, Comanca, Gurguiata).

Prezența omului în aşezările de pe văile râurilor care curg la poalele Builei este foarte veche. Vestigiile neolitice descoperite în peşteri şi în preajma primelor vetre ale satelor atestă locuirea acestor meleaguri ferite de calamități din cele mai vechi timpuri.

În Costeşti a fost descoperită cultura Feri-gile, din a doua epocă a fierului.

Doi frați, Bărbat şi fratele său Litovoi, au fost conducători ai primelor organizații de tip feudal din Țara Românească (sec. XIII). Urmaşii lui Bărbat se spune că ar fi întemeiat Bărbăteştiul.

În continuare, istoria locurilor gravitează în jurul numeroaselor aşezăminte monahale din zonă: Mănastirea Bistrița, Mănăstirea Arnota, Mănăstirea Hurez, Mănăstirea Sărăcineşti, Schitul Pahomie, Schitul Pătrunsa, Schitul Păpuşa, Schitul 44 Izvoare, Schitul Peri, Schitul Iezer, Schitul Bradu, Schitul Jgheaburi, Mănăstirea Frăsinei.

Specificul zonei, arhitectura, tradiții, obiceiuri, meşteşuguri

Specificul zonei, tradițiile, obiceiurile şi meşteşugurile sunt strâns legate de principalele ocupații ale localnicilor: păstoritul, prelucrarea lemnui şi a pietrei, pomicultura, apicultura.

Zona este vestită pentru olărit (ceramica de Horezu), covoare olteneşti, obiecte artizanale din lemn, meşteri dulgheri şi tâmplari, portul şi tradițiile pastoreşti, produsele tradiționale locale: fructe, țuică, brânzeturi, miere şi alte produse derivate din acestea.

Arhitectura specifică zonei este bazată pe prelucrarea lemnului şi a pietrei, cele mai la îndemână materiale în zona Olteniei de sub munte. Casele construite aici sunt cu pridvor (prispă) în față, sub care de obicei se află beciul. Temelia este construită din pitră zidită cu mortar, pereții sunt construiți din bârne din lemn tencuite, acoperişurile sunt acoperite cu şindrilă (şiță).

Obiective turistice naturale în parc

Dintre obiectivele turistice naturale de interes, în parc pot fi vizitate:

► Cheile Bistriței, cu o lungime de 1,5 km în partea cea mai îngustă, zonă unde trăiesc

peste 450 specii de plante şi animale, multe dintre ele rare şi ocrotite;
► Cheile Costeşti, zonă foarte sălbatică, cu numeroase specii protejate ale florei şi faunei, în apropierea Satului Pietreni;
Aceste două sectoare de chei pot fi vizitate parcurcând traseul de ecoturism "Porțile Parcului Național Buila-Vânturarița: natură şi spiritualitate", amenajat în anul 2006 printr-un proiect implementat de Asociația Kogayon.
► Cheile Cheia, unele dintre cele mai înguste şi sălbatice sectoare de chei din țară, cu numeroase cascade şi săritori, zeci de trasee de cățărare;
► Cheile Olăneşti, sau Folea, mai scurte dar foarte spectaculoase;
► Valea Otăsăului;
► Peştera Liliecilor (Sfântul Grigore Decapolitul) de la Bistrița;
► Peştera Urşilor din Cheile Bistriței;
► Dolinele din Muntele Arnota;
► Poiana cu ghiocei bogați (*Leucojum vernum*) de la Prislop;
► Arcada naturală Casa de Piatră de la Pătrunsa;
► Rezervația de tisă de la Cheia;
► Poienile cu orhidee din Valea Cheia
► Peşterile din Cheile Cheii: Peştera cu Lac, Peştera Laleaua Verde, Peştera cu Perle, Peştera Pagodelor, Peştera Rac, Peştera Mirajului, etc.;
► Peştera Arnăuților din Cheile Olăneşti (Folea).

Obiective turistice cultural-istorice în parc

Dintre obiectivele turistice antropice de interes, în parc pot fi vizitate:
► Mănăstirea Bistrița - Costeşti, ctitorie a boierilor Craioveşti (banul Barbu şi frații săi Pârvu, Danciu şi Radu), din jurul anului 1490;
► Biserica Bolnița de la Mănăstirea Bistrița, singura păstrată din ctitoria Craioveştilor (1520-1521); Tot la Bistrița, în jurul mănăstirii se mai pot vizita şi alte obiective: podul Bibescu-Vodă, vila episcopului Vartolomeu, etc.
► Biserica Sfinții Arhangheli - Peştera Liliecilor (Sfântul Grigore Decapolitul), ctitoria din anul 1637 a mitropolitului Teofil al Țării Româneşti;
► Biserica Ovidenia - Peştera Liliecilor (Sfântul Grigore Decapolitul) Bistrița - cel mai vechi monument istoric aflat în Peştera Liliecilor, ctitorită între anii 1633-1635 - biserică ce a servit ca ascunzătoare a bogățiilor mănăstirii;
► Schitul Păpuşa - Bistrița - din 1712, ctitorită de călugării bistrițeni care îl aveau în frunte pe egumenul Ştefan;
► Mănăstirea Arnota din Bistrița - ctitorită de Matei Basarab în anii 1633-1634, monument

reprezentativ pentru arta bizantină;
► Schitul 44 Izvoare din Pietreni - cunoscut şi sub numele de Schitul de sub Piatră, a fost construit de către egumenul Ştefan al mănăstirii Bistrița, în anul 1701;
► Mănăstirea Pătrunsa din Bărbăteşti - are hramul „Cuvioasa Paraschiva" şi a fost construit în 1740 de către Episcopul Climent al Râmnicului;
► Schitul Pahomie din Cheia, întemeiat de Pahomie monahul şi Sava Haiducul, în anul 1520.

Obiective turistice în zona adiacentă Parcului Național Buila-Vânturarița

În localitățile din imediata apropiere a parcului, pot fi vizitate o serie de obiective turistice:
Obiective turistice naturale:
► Rezervația Naturală Muzeul Trovanților Costeşti;
► Rezervația Naturală Slătioara;
► Rezervația Naturală Mlaştina Mosoroasa din Băile Olăneşti.
Obiecive turistice cultural-istorice:
► Biserica Horezu - Sec. XVIII;
► Muzeul Ceramicii Horezu; Ateliere de ceramică Horezu;
► Biserica Urşani - Sec. XVIII;
► Cula Greceanu Mălădăreşti - Sec. XVIII; Cula Duca (Sec. XIX) şi Muzeul Memorial I.Gh. Duca Mălădăreşti;
► Biserica Mălădăreşti - Sec. XVIII;
► Biserica Râmeşti - Sec. XVIII;
► Mănăstirea Horezu (Sec. XVIII), monument al patrimoniului universal UNESCO - Satul Romani;
► Biserica Romani - Sec. XVIII;
► Biserica Bolnița - Sec. XVIII - Satul Romani;
► Schitul Sfântul Ştefan - Sec. XVIII - Satul Romani; Schitul Sfinții Apostoli - Sec. XVIII - Satul Romani;
► Biserica Peri Bistrița - Sec. XVIII;
► Biserica Ciorobeşti - Sec. XVIII - Pietreni;
► Biserica Grămeşti - Sec. XVII - Pietreni;
► Biserica Costeşti (Gruşețu) - Sec. XIX - Costeşti;
► Muzeul de artă Costeşti;
►Biserica Iernatic - Sec. XVIII - Bărbăteşti;
► Biserica Măleni - Sec. XVIII - Bărbăteşti;
► Biserica Vătăşeşti - Sec. XVIII - Bărbăteşti;
► Biserica Mierleşti - Bărbăteşti;
► Biserica Poieni - Sec. XVIII - Bărbăteşti
► Exoziția de artă populară Bărbăteşti;
► Schitul Jgheaburi - Sec. XVIII - Stoeneşti;
► Schitul Iezer - Sec. XVII - Cheia;
► Biserica Sfinții Voievozi - Sec. XVIII - Cheia;
► Mănăstirea Sărăcineşti - Sec. XVIII - Cheia;
►Schitul Bradu - Sec. XVIII - Băile Olăneşti;
►Mănăstirea Frasinei - Sec. XIX - Băile Olăneşti.

foto: **Florin Stoican** - Curmătura Builei (Hududăurile)

foto: **Mădălin Focşa** - Sub Vf. Vânturarița

foto: **Florin Stoican** - Muntele Piatra

foto: **Florin Stoican** - Curmătura Builei

foto: **Mădălin Focşa** - Spre Valea Otăsăului

foto: **Ema Cojocaru** - Chilie la Pătrunsa

foto: **Dochiana Stoican** - Insula

foto: **Dochiana Stoican** - Izvorul Frumos

foto: **Dochiana Stoican**
- Agățat de viață

foto: **Florin Stoican** - Izvorul Frumos

foto: **Florin Stoican** - Obârşia Otăsăului

foto: **Florin Stoican** - Trambulină

foto: **Costin Dudescu** - Buila-Vânturarița văzută din Munții Căpățânii

foto: **Raluca Voinea**
- Cheile Costeşti –
Lacul cu Piramidă

foto: **Florin Stoican**
- Peştera Urşilor

foto: **Florin Stoican** - Valurile verzi

foto: **Florin Stoican** - Muntele Oale

foto: **Florin Stoican** - Dolină

foto: **Florin Stoican** - Creasta

foto: **Dochiana Stoican** - Vârful Țucla

foto: **Dochiana Stoican** - Toamna

foto: **Adi Glăvan** - Muntele Albu

foto: **Adrian Rădulescu** - Muntele Cacova

foto: **Dochiana Stoican**
- Cheile Bistriței

foto: **Adrian Rădulescu** - Muntele Piatra

foto: **Florin Stoican** - Apus

foto: **Florin Stoican** - Valuri de piatră

foto: **Florin Stoican -** Buila văzut din Horezu

foto: **Florin Stoican** - Claia Strâmbă

foto: **Florin Stoican** - Vârful Vioreanu

foto: **Sabin Iacob** - Muntele Cacova

foto: **Adrian Rădulescu** - Poiana de Piatră

foto: **Florin Stoican**
- Toamnă

foto: **Florin Stoican** - Muntele Piatra

foto: **Adrian Rădulescu** - Urcând pe Muntele Albu

foto: **Dan Tăuțan** - Refugiul Popii din Curmătura Builei

foto: **Florin Stoican** - Dosul Builei

foto: **Dan Tăuțan** - Hududăurile din Curmătura Builei

foto: **Florin Stoican** - Mister

foto: **Florin Stoican** - Vârful Ştevioara

foto: **Florin Stoican** - Satul Pietreni

foto: **Dochiana Stoican** - Mioritic

foto: **Dochiana Stoican** - Schitul Pahomie

foto: **Florin Stoican** - Mănăstirea Arnota

foto: **Florin Stoican** - Mănăstirea Bistrița

foto: **Dochiana Stoican** - La săniuş

foto: **Adrian Rădulescu** - Floare

foto: **Florin Stoican** - Crin de pădure (*Lilium martagon*)

foto: **Florin Stoican** - Flori de colț (*Leontopodium alpinum*)

foto: **Monica Huidu** - Gențiană (*Gentiana verna*)

foto: **Florin Stoican** - Soc roşu (*Sambucus racemosa*)

foto: **Florin Stoican**
- Surori

foto: **Nicoleta Marin** - Pesmă (*Centaurea atropurpurea*)

foto: **Florin Stoican** - Corn (*Cornus mas*)

foto: **Florin Stoican** -
Crin de munte
(*Lilium jankae*)

foto: - **Florin Stoican** -
Ienupăr
(*Juniperus comunis*)

foto: **Florin Stoican** - Cuplu de primăvară

foto: **Florin Stoican** - *Vanessa io*

foto: **Florin Stoican** - Croitorul fagului (*Rosalia alpina*)

foto: **Vlad Dincă** - *Lycaena dispar*

foto: **Florin Stoican** - Guşter (*Lacerta viridis*)

Album realizat în cadrul proiectului:

Monitorizarea unor specii protejate reprezentative pentru Parcul Național Buila-Vânturarița

Finanţat de

Administraţia Fondului pentru Mediu

si cofinanţat de

Regia Naţională a Pădurilor-Romsilva

Proiect implementat 2007-2008 de:

Asociaţia Kogayon
247115 Costeşti, Jud. Vâlcea
Tel: 0723/071.648
Email: office@kogayon.ro
www.kogayon.ro

Partener:
Administraţia P.N. Buila-Vânturariţa
Str. Pieţei nr. 7, Horezu, Jud. Vâlcea
Tel: 0250/860.157 Fax: 0250/860180
www.buila.ro

Tipar&Design // new promotion // 0722 952 196